

NUMMER 59
JAARGANG 12 - OKTOBER 2023

DE DRUKTEMAKER

Tweemaandelijks infoblad van het Nederlands Drukkerij Museum/Leeuwerik 8 - 4872 PH Etten-Leur - info@nederlandsdrukkerijmuseum.eu

GRAFISCH MUSEUM "IN DEN GROENEN ZONCK" GESLOTEN HARRIE SCHALKEN „uit - gedrukt”

(Overgenomen uit magazine Brabant Cultureel 2018)
door Albert Hagenaars
Foto's: Piet den Blanken

Graficus, drukker en dichter Harrie Schalcken is al vele jaren de drijvende kracht achter het Grafisch Museum "In den Groenen Zonck" in Wouw. 'Ik lieg mijn dromen alsof ze gedrukt zijn', schreef hij ooit als dichter. Ook als museumman maakte hij een droom waar, eigenwijs en geheel op eigen kracht. Met beleidsmakers heeft hij weinig op.

Harrie Schalcken aan het werk op de bovenverdieping van zijn museum "In den Groenen Zonck".

Blijft het westen van Noord-Brabant op cultureel gebied achter bij de rest van de provincie? Het is een vaak gehoorde klacht, maar is het ook waar? Kunstenaars en in het veld actieve organisatoren morren over gebrek aan belangstelling uit de rest van de provincie.

West-Brabant is echter verre van een culturele woestijn. Er zijn tal van boeiende faciliteiten en initiatieven, soms op onvermoede plaatsen. Neem nu in Wouw het Grafisch Museum "In den Groenen Zonck", een pareltje in zijn soort! Het museum werd opgezet en uitgebouwd door Harrie Schalcken, docent, dichter en zelf

verwoed grafisch kunstenaar, die in zijn modern aandoende prenten een zowel figuratieve als abstracte beeldentaal vervlecht met direct aansprekende dichtregels. De in 1946 te Weert geboren Schalcken verlangde na studies in de Randstad terug naar het zuiden. Hij vond werk in respectievelijk Middelburg en Vlissingen, aan de Universiteit van Tilburg en de Université Catholique de Lille. Inmiddels is hij met pensioen, wat een weldaad is voor het museum. Op zoek naar ruimte voor zijn aspiraties vond hij een passende plek in de kern van Wouw. Met zijn vrouw Nelke betrok hij daar

een van oorsprong achttiende-eeuws pand waar twee koetshuizen, een boerenschuur en een grote tuin bij horen. Langzaam maar zeker wist hij dit complex te transformeren tot een grafisch museum, annex atelier. De opening vond plaats in 1975. Jarelang was het museum een begrip in drukkerskringen. Toch bleef de aandacht voor en de roem van het museum en van Schalcken vooral beperkt tot die kring van kenners en liefhebbers. Een van de redenen hiervoor zal zijn dat Schalcken, hoewel opmerkelijk welbespraakt, 'n beschei-

Lees verder op pagina 2

In een brief aan ondergetekende kondigde Harrie Schalcken het stoppen van zijn geliefde museum aan met een „alles heeft een komen en gaan”. Dat was voor ons als Nederlands Drukkerij Museum ook even schrikken, weer een collega weg. Hij heeft met hart en ziel, samen met zijn vrouw Nelke, in meer dan 40 jaar zijn museum opgebouwd en gerund én met het ambachtelijke grafische vak bezig geweest. Vandaar dat wij een deel van zijn levensverhaal publiceren. Hij deed zijn verhaal in het magazine Brabant Cultureel. Wij wensen Harry en Nelke nog veel gezonde jaren.

Frans de Nijs, voorzitter.

HARRIE SCHALKEN „uit - gedrukt”

vervolg van pagina 1

den man is en daarnaast eerder een graficus dan een marketingman.

ONDERWIJSMAN:

Na het gymnasium in Weert, hij schreef toen al gedichten, studeerde Schalken Nederlandse taal- en letterkunde plus kunstgeschiedenis in Utrecht. Verder studeerde hij boekwetenschap in Amsterdam en grafische fotografie/fotolithografie aan de kunstacademie van Den Haag. Naar eigen zeggen was hij een gedreven onderwijzman, die het geweldig vindt “om samen te werken met leerlingen en studenten, om overlegmodellen te beproeven, en, voor zover mogelijk, democratische gelijkwaardigheid te benadrukken. Uiteraard leer je over en weer van elkaar. Daarom is er afwisseling in aanbieding: visualiseren, kijken, luisteren, voelen, ervaren, uitspelen en ja, ook bij de meest ongeïnteresseerden toch belangstelling weten op te wekken.”

NIUWSGIERIGHEID:

De smaak van het drukken kreeg hij al zeefdrukkend te pakken tijdens de studentenacties eind jaren zestig en ook nog begin jaren zeventig in Utrecht en Amsterdam. Nieuwsgierigheid naar de technische mogelijkheden en de behoefte aan specifiek deze vorm van communicatie maakte dat hij voorgoed voor het drukken koos. Gaandeweg kreeg hij ook steeds meer belangstelling voor de puur ambachtelijke druktechnieken. De vakmatige aspecten daarvan werden zelfs zo belangrijk dat hij er steeds tijd voor heeft willen overhouden. Als docent heeft hij daarom nooit voltijds gewerkt.

BOEKDRUKHANDPERS:

Zijn museum kent als topstuk een nog prima werkende, twee-

honderd jaar oude boekdrukhandpers. Er zijn enkele andere, minder oude apparaten te vinden, zoals eveneens zeldzame trapdegels en daarnaast bijzondere drukken en velerlei lettermaterialen. Onder meer met fotopanelen en antieke gereedschappen is er aandacht voor de diverse technieken vanaf de uitvinding van de boekdrukkunst. In het galeriedeel van het museum exposeerde Harrie eigen zeefdrukken, zoals gezegd vaak aangevuld met dichtregels. “De taal is immers onderhuids aanwezig in alles wat ik doe”.

CONTACTEN:

Harrie onderhield contacten met tal van instellingen en individuen, variërend van stichting Drukwerk in de Marge tot begeleiders van bezoekende schoolgroepen. De belangrijkste relatie is die met het Overleg Grafische Musea (OGM). Een orgaan waarbij alle grafische musea bij zijn aangesloten en minimaal één keer per jaar bij elkaar komen. Daar zijn in de buurt ook het Nederlands Drukkerij Museum in Etten-Leur en het Boekdruk Museum Dordrecht bij aangesloten. Verschillende organisaties zoals Erfgoed Brabant en de Stichting Culturele Manifestaties Wouw (CuMaWo) vestigen steeds de aandacht op het museum. Laatstgenoemde stichting was eind 2017, begin 2018 betrokken bij activiteiten met en rond Schalken, onder andere in Markant, het voormalige raadhuis van Wouw.

BEZOEKERS:

De aantallen bezoekers wisselden, maar elk jaar kreeg het museum toch wel enkele duizenden belangstellenden over de vloer, ook uit België en Frankrijk. Al sinds de opening in 1975 blijkt het museum het zonder financiële steun te roeien. Het

Museum en woonhuis in Wouw.

betref een geheel particuliere organisatie en dat heeft zo zijn voordelen, vooral op beleidsmatig gebied. Gelukkig mocht Harry wel rekenen op de bevoegenheid van enkele vrijwilligers.

DICHTER:

Harry is altijd druk doende met allerlei andere activiteiten die sterk met elkaar in verband staan. Eenheid in verscheidenheid dus. Hij drukte zelf en exposeerde, was intensief educatief bezig en schrijft gedichten. Zo was de titel van zijn activiteiten in Markant uitgesproken poëtisch:

*‘Ik lieg mijn dromen,
alsof ze gedrukt zijn’.*

Wat is zijn credo als dichter? “Gedichten zijn onmisbaar in mijn leven. Poëzie is geconcentreerde taal, essentiële zeggings. Het gaat niet om metrum en rijm maar om een natuurlijk ritme en de gewenste klankovereenkomst”.

Harrie werkte als dichter onder andere mee aan vier achtereenvolgende delen van de serie ‘Woording’, een initiatief van het schrijverscollectief Drechtsteden. In 1993 debuteerde hij officieel met de bundel “De leidsels van het tij”, die verscheen bij Uitgeverij WEL in Bergen op Zoom.

Deze bundel beleefde zelfs een herdruk. In 2010 was hij een van de genomineerden voor de BNDE Stem Cultuurprijs.

LAST BUT NOT LEAST:

Harrie Schalken is er het meest trots op dat hij als docent op universitair niveau is beland, dat hij daar nog veel ervaring heeft opgedaan. Hij gelooft dat hij die stap veel eerder had moeten zetten. Hij wordt nog regelmatig gevraagd gastcolleges en lezingen te geven en is wel degelijk blij met de literaire successen. En “last but not least” doet het hem goed om te weten dat er prenten van hem in honderden huiskamers hangen. Dat is een mooi resultaat maar zeker geen status quo. En dus: wat verwacht hij voor de toekomst?

“Oei, gezien de leeftijd hoop ik nog lang gezond te blijven samen met mijn vrouw Nelke”.

Enkele maanden geleden is het grootste gedeelte van zijn museum verhuisd naar o.m. De Museumdrukkerij te Grootegast en het Nederlands Drukkerij Museum te Etten-Leur. Zij hebben te kennen gegeven goed voor de spullen van Harrie te zorgen.

Harrie Schalken hanteert een oude boekdrukhandpers.

Harrie als zeefdrukker aan het werk.

THE TRINITY COLLEGE LIBRARY EN HET BOOK OF KELLS

De Trinity College Library is de universiteitsbibliotheek van Trinity College in de Ierse hoofdstad Dublin, gevestigd aan College Street. Trinity College Library is met een collectie van meer dan 4,5 miljoen werken de grootste bibliotheek van Ierland. Het instituut heeft het recht van depot voor alle werken, die in Ierland verschijnen en ook de enige in Ierland die de rechten heeft

Onder de topstukken van de bibliotheek bevindt zich het Book of Kells. Het is een van de beroemdste manuscripten in de geschiedenis, wordt door Unesco erkend als een "Memory of the World" en is door de 11e-eeuwse Annals of Ulster beschreven als 'het meest waardevolle object van de westerse wereld'. Dit prachtig verlichte manuscript bevat de vier evangeliën van het Nieuwe Testament in het Latijn en dateert uit ongeveer 800 na Christus. Bijna elk van de 680 pagina's bevat gedetailleerde afbeeldingen van mythische wezens, wilde en gedomesticeerde dieren, christelijke iconografie en Keltische symbolen.

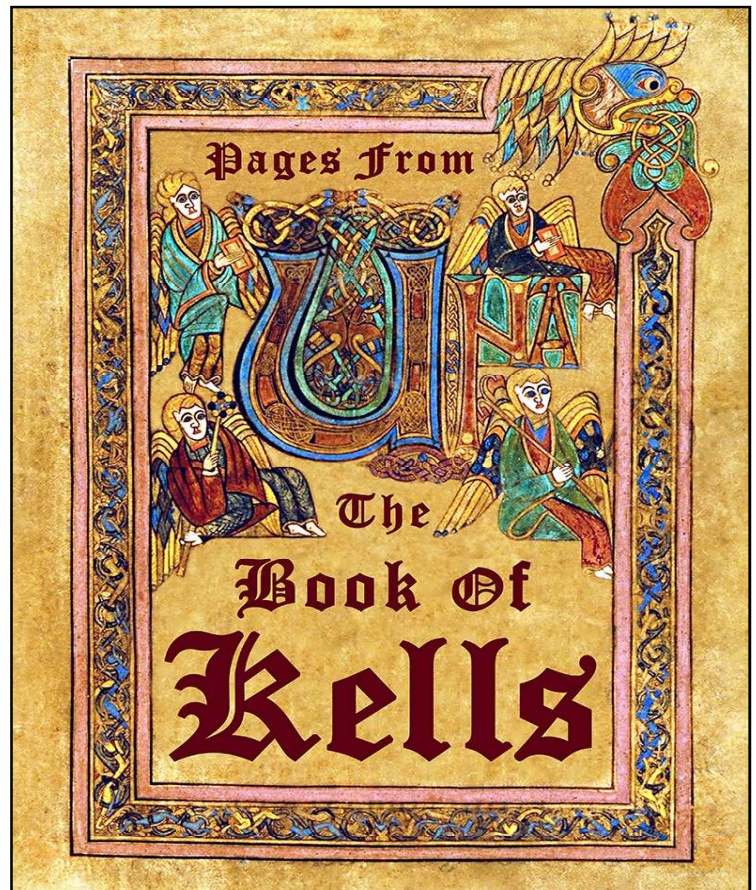
LEGENDARISCH GESCHIEDENIS: Over de vroege geschiedenis van het boek lopen de meningen van wetenschappers wat uiteen, maar de meesten zijn het erover eens dat het boek waarschijnlijk zijn oorsprong heeft op het afgelegen Schotse eiland Iona. Het zou vervolgens zijn afgemaakt in

De lange kamer van het Trinity College Library in het centrum van Dublin.

het klooster bij Kells in county Meath, waar het in 806 naartoe werd gebracht door monniken die Iona ontvluchtten vanwege Vikingaanvallen. En hier bleef het tot het midden van de 17e eeuw, een tijd van grote politieke omwenteling in Ierland. Op dat moment werd het boek ter bewaring naar Dublin gestuurd en een paar jaar later door de bisschop van Meath aan het Trinity College gepresenteerd.

THE OLD LIBRARY: Een indrukwekkend manuscript als het Book of Kells moet haast wel liggen in een bibliotheek die niet onderdoet voor de grootsheid van het boek. En de Old Library van Trinity stelt zeker niet teleur. Het indrukwekkende gebouw werd in de 18e eeuw gebouwd en herbergt een enorme verzameling van geïllumineerde middeleeuwse manuscripten en vroege gedrukte boeken tot correspondentie van toneelschrijver

De rijk versierde omslag van The Book of Kells.

Binnenpagina's van het Book of Kells.

en Nobelprijswinnaar Samuel Beckett en kunstgeschiedenisboeken. De belangrijkste kamer van de Old Library is de magnifieke Long Room. Deze opvallende hal van 65 m. lang, met een prachtig half-cilindrisch gewelfd plafond, donkere eiken balken en marmeren busten, is een beeld dat je nog lang bij zal blijven.

De 300 jaar oude bibliotheek herbergt meer dan 200.000 van de oudste boeken van Trinity College en is de Ierse 'legal deposit'-bibliotheek. Dit betekent dat hier een exemplaar van elk in Ierland gepubliceerd boek is te vinden, een bewijs van het literaire belang van het gebouw.

Bron: Wikipedia

collectioneurs.nl

Taxatie van uw kunst en antiek

Kom dan naar de kunsttaxatiedag door Art Dumay, bij Nederlands Drukkerij Museum Leeuwerik 8, 4872 PH Etten-Leur www.artdumay.com/www.collectioneurs.nl

Zondag 19 november 11:00 - 17:00 uur

VAN DE VOORZITTER

Beste lezer,

De zomervakantie ligt al weer enige tijd achter ons, zeker voor de mensen met schoolgaande kinderen. Zij pakken het dagelijkse leven weer op. Dat geldt ook voor onze vrijwilligers, die de rondleidingen moeten gaan verzorgen. Eén enkele vrijwilliger gaat nog snel even op vakantie om helemaal uitgerust te zijn om de leerlingen van de basisscholen te kunnen vertellen over hun oude „ambachtelijke” vak. Wij verheugen ons altijd weer om bij onze verhalen de verbaasde blikken van de kinderen te zien. Het valt ook niet mee om een poging te doen om de kinderen zich te laten realiseren hoe zo'n 50 à 60 jaar geleden de wereld er uit zag, zonder mobieltjes en tablets.

Het bestuur van het Nederlands Drukkerij Museum is dan ook dringend op zoek naar mensen, die graag verhalen vertellen over het grafische vak. Onze huidige rondleiders beginnen „aardig” op leeftijd te komen, dus aanvulling van jongeren is zeer gewenst. Je wordt door de nog aanwezige rondleiders volledig ingewerkt. Het is dringend nodig, want de agenda van het museum staat weer aardig vol met aanmeldingen van leerlingen van de scholen. Zij zijn gelukkig wel nieuwsgierig om te ervaren hoe de wereld er toen uitzag. Wij gaan je met „open armen” ontvangen.

Was getekend,
Frans de Nijs

Art Dumay is van oudsher een kunsthandel in Nuenen, al zijn we tegenwoordig naast kunsthandel ook een projectbureau. Zo bieden we niet alleen taxaties, restauraties, inlijstingen, collectiebeheer en kunstbemiddeling door middel van online verkoop aan, maar organiseren we ook kunstgerelateerde evenementen. Dat doen we niet alleen voor particulieren, maar ook voor collecteurs, bedrijven en instellingen. Sinds december 2022 is Art Dumay BV ook eigenaar van het verzamelaarsplatform Collectioneurs.nl

Cockeveld 4, Nuenen
www.artdumay.com

Spannend, hè? Zou uw kunstobject iets waard zijn? U bent van harte welkom op de kunsttaxatiedag. Maar hoe verloopt zo'n dag nou eigenlijk?

Thuis werk uitzoeken

De voorbereiding van de Kunst & Curiosa dag begint bij u thuis, want wat neemt u mee? Dat ene schilderij of die vaas die al een tijdje achterin de kast staat? U mag 3 objecten meenemen om te laten taxeren.

Ontvangst en wachten

Bij binnenkomst krijgt u een nummer. Dit nummer wordt afgeroepen door de taxateur wanneer u aan de beurt bent. Soms kan het gebeuren dat u even moet wachten. Deze dag is vaak zo interessant om te volgen dat de tijd voorbij vliegt!

Aan tafel bij de taxateur

Dan is het zo ver, u mag aanschrijven bij de taxateur. Onze taxateurs letten op allerlei details zoals de leeftijd en kwaliteit van de objecten. Zij kunnen u daarna meer vertellen over de herkomst, de geschiedenis en de waarde van het werk. Mogen wij u welkom heten?

Locatie Nederlands Drukkerij Museum
Leeuwerik 8, 4872 PH Etten-Leur

DE ENTREE
BEDRAAGT
€5,-

MAAND VAN DE GESCHIEDENIS OKTOBER RONDLEIDINGEN IN NEDERLANDS DRUKKERIJ MUSEUM

Oktober is de Maand van de Geschiedenis, het grootste geschiedenisevenement van Nederland

Samen met vele musea, bibliotheken, boekhandels, archieven en andere culturele instellingen organiseert de Maand van de Geschiedenis activiteiten door het hele land. Onder het motto 'Ontdek gisteren, begrijp vandaag' wordt in oktober geschiedenis voor het voetlicht gebracht met het thema 'Eureka!'. In de rondleidingen gedurende de gebruikelijke openingstijden de hele maand laat

het Nederlands Drukkerij Museum zien wat een **Eureka!**-moment het was toen Gutenberg het gieten van loden letters uitvond en een bijbehorende drukpers. Tijdens deze „Maand van de Geschiedenis” kunt u zelf aan de slag door een workshop te reserveren tijdens de openingstijden.

RONDLEIDINGEN:

Mensen 'uit het vak' leiden u rond in het museum, waar het vol staat met drukpersen, letterbokken en andere grafische zaken. Het boekdrukkerijproces wordt uitgelegd vanaf het begin tot het einde: Vervolgens krijgt u een goed beeld van de ontwikkeling van deze druktechniek.

**ONTDEK
GISTEREN
BEGRIJP
VANDAAG**

OKTOBER IS DE MAAND
VAN DE GESCHIEDENIS

BARBECUE OM VRIJWILLIGERS TE BEDANKEN VOOR INZET

Op zaterdag
2 september was het
weer zover.

De jaarlijkse barbecue
voor de
vrijwillig(st)lers,
aangeboden door het
bestuur, als bedankje
voor hun bijdrage aan
het reilen en zeilen van
ons museum.

In de middag werd voor
de zekerheid
een partytent
opgezet onder de
bezielende leiding
van maar liefst **5 man**
sterk!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!

Gelukkig hebben ze
meer verstand van
besturen.

Na een kort openings-
woordje van
voorzitter Frans de
Nijs gaf hij het seintje
om de barbecue aan te
steken.

Het weer zat mee en de
sfeer zat er goed in.
Onder het genot van
een drankje
(en uiteraard hetgeen
van de barbecue
af kwam) bleef het nog
lang onrustig aan de
Leeuwerik 8 in
Etten-Leur.

Stichting Vrienden van Jan Strube *NIEUWSBRIEF nr. 15*

September 2023

Deze nieuwsbrief ontvangt u digitaal als uw mailadres bij ons bekend is en anders via de post. In verband met de hoge portokosten verzoeken wij de postontvangers hun mailadressen door te geven aan: advanmelis@ziggo.nl (tel. 076-5416947).

MEDEDELINGEN:

VANWEGE GROTE BELANGSTELLING IS DE EXPOSITIE

**“JAN STRUBE: EEN AMSTERDAMSE
BRABANDER”.**

**VERLENGD T/M
30 DECEMBER 2023**

NEDERLANDS DRUKKERIJMUSEUM
Leeuwerik 8, 4872 PH Etten-Leur

Openingstijden:

- dinsdag t/m vrijdag 13.00-16.30 uur
 - zondagen 1 oktober, 5 november en 3 december 13.00-16.30 uur.
- Voor meer informatie en toegangsprijzen zie: <https://www.nederlandsdrukkerijmuseum.eu>

DONATIE

We kunnen uw financiële steun niet missen.
Als u het inmiddels al niet heeft gestort, zien wij graag uw bijdrage voor het jaar 2023 tegemoet.
Rabobankrekening NL 38 RABO 01724 844 80 o.v.v. uw naam.
Het bedrag van uw donatie is vanzelfsprekend geheel vrijblijvend. Maar aan al onze “vrienden van Jan Strube” vragen wij een **minimale bijdrage van € 10,- per jaar.**
Wij danken u bij voorbaat.

VOOR INFORMATIE:

Website: www.janstrube.org
secretariaat tel. 06-51142045 mail: advanmelis@ziggo.nl

SPONSOREN / DONATEURS 2023

Amstel Graphics B.V. Amstelveen
BAKXXX Graphic Design, Bergen op Zoom
Bal Media Print Management B.V., Schiedam
ControlMedia, Etten-Leur
De Snelle Drukkers B.V., Vlaardingen
Drukkerij Durenkamp, Aardenburg
Drukkerij Hendrickx, Etten-Leur
Drukkerij Juten, Bergen op Zoom
Drukkerij Snep, Eindhoven
Drukkerij Vorsselmans, Zundert
F1 = Help, Gouda
Geskus Grafimedia, Fijnaart
Grafische Handelonderneming Mekes B.V., Roosendaal
Koninklijke Drukkerij Em de Jong B.V., Baarle-Nassau
Letterwerkplaats Joost, Haarlem
Luijten Adviesgroep, Etten-Leur
Magneet Communicatiecentrum, Schiedam
Mastboom-Brosens Stichting, Ulvenhout
Oranjefonds, NL-Doetdag
PvW Offsetservice, Oss
Plomp Printbeheer, Berkel en Rodenrijs
Rabobank West-Brabant Noord

Mevr. E. Buurstede-Jochems, Etten-Leur
Mevr. B.M. Doppen-van Raamsdonk, Etten-Leur
Mevr. J. van Engelen-Renders, Waalwijk
Mevr. L. in 't Groen-Evers, Breda
Mevr. A. Makken, Maasland
Mevr. M.F.Th. Meijn, Amsterdam
Mevr. Strijbosch-Aanholt, Venlo
Dhr. S. Adriaanse, Eindhoven
Dhr. M.J.H. Bakker, Oosterhout
Dhr. L. van Beek, Breda
Dhr. C.I.M. Braat, Etten-Leur
Dhr. A.A.J. Buisman, Amsterdam
Dhr. D. Buurstede, Breda
Dhr. J. van Ginneken, Etten-Leur
Dhr. P. Goossens, Antwerpen
Dhr. G. van Gorp, Molenhoek
Dhr. R. van Heck, Oudenbosch
Dhr. H. Heinen, Roosendaal
Dhr. H. Jochems, Oosterhout
Dhr. W. Laanstra, Etten-Leur
Dhr. F. Metsaers, Oosterhout
Dhr. J. Mugge, Etten-Leur
Dhr. L. Nederlof, Klundert
Dhr. F. Reijnders, Numansdorp
Dhr. A. de Rijck, Etten-Leur
Dhr. H. v.d. Spijker, Geertruidenberg
Dhr. Versevelt, Etten-Leur
Dhr. J.H. Vis, Barendrecht
Dhr. en Mevr. van Bedaf, Klundert
Dhr. en Mevr. Suijkerbuijk, Rijsbergen

WORKSHOPS

INTRODUCTIE-WORKSHOP "LETTERZETTEN/DRUKKEN"

Gedurende 3 opeenvolgende dagdelen wordt aan de deelnemers de beginselen bijgebracht van het zet- en drukprocedé. Elke deelnemer zet en drukt briefpapier, visitekaartje, label of een poster(tje). Het uitgangspunt is een simpel ontwerp of idee, omdat "het bijbrengen van de basis" en "het gevoel krijgen" centraal staat.

Het letterzetten gebeurt met houten en loden letters. Het drukken gebeurt in boekdruk (ook wel hoogdruk genoemd) op verschillende drukpersen. Dit is mede afhankelijk van het formaat van het ontwerp.

Iedere dagdeel heeft dus een onderwerp, te weten het drukken van: een labeltje, poster(tje) en huisstijl (visitekaartje, brief, of zoiets).

In 3 dagdelen maak je dus 3 verschillende soorten drukwerk.

WORKSHOP "LETTERPRESS"

Gedurende één of meerdere ochtenden werken de cursisten zelfstandig onder professionele begeleiding aan een opdracht, door de deelnemer zelf aan gedragen. Er wordt gewerkt in de Grafische Werkplaats. De deelnemer zet en drukt dus met als uitgangspunt een eigen ontwerp of idee.

Het letterzetten gebeurt met houten en loden letters.

Het drukken gebeurt in hoogdruk op diverse drukpersen.

WORKSHOP "WERKMAN"

Er kan gewerkt worden volgens de "Werkman-methode".

De Groninger drukker/kunstenaar H.N. Werkman maakte in zijn werk gebruik van verschillende druktechnieken. Hij combineerde sjabloneren, stempelen en "met een roller op papier werken" en maakte daarmee unieke kunstwerken (druksels geheten), die over de hele wereld bekendheid genieten. Vaak gebruikte hij hierbij stukjes karton of ander materiaal, die hij zelf de gewenste vorm gaf door te scheuren, knippen of snijden".

Deze workshop wordt gegeven met minimaal 4 à 5 personen.

Interesse om een workshop te volgen?

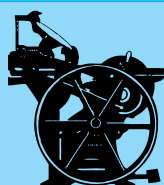
Bel: 06-40494417 of mail

info@grafischewerkplaatsetten-leur.eu

**WILT U OOK ONS MUSEUM
STEUNEN? WORD DONATEUR!**

U kunt zich aanmelden via:

info@nederlandsdrukkerijmuseum.eu

**Nederlands
Drukkerij
Museum**

COLOFON:

eindredactie: Cees Jochems
vormgeving en opmaak: Frans de Nijs
abonneren:
nieuwsbrief@nederlandsdrukkerijmuseum.eu